

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЧНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ

ID 1555

Шифр, назва спеціальності та освітній рівень	053 Психологія (бакалавр)	Назва освітньої програми	Психологія (2024)
Тип програми	Освітньо-професійна	Мова викладання	Українська
Факультет	Факультет економіки та менеджменту (ФЕМ)	Кафедра	Каф. психології (ПС)

Викладач/викладачі

Вишньовський Василь Володимирович, канд. психол. наук, доцент, завідувач кафедри психології, [профіль на порталі "Науковці ТНТУ"](#)

Загальна інформація про дисципліну

Мета курсу

Метою викладання навчальної дисципліни “Психологічне консультування” є ознайомлення студентів з історією розвитку, закономірностями, правилами та техніками психологічного консультування, а також сформувати уміння і навички практичної роботи психолога-консультанта.

Завдання курсу “Психологічне консультування” розкрити зміст психологічної допомоги; проаналізувати наукові передумови і джерела появи професії психолога-консультанта; сформувати в студентів уявлення про сутність та основну проблематику психологічного консультування як окремого виду психологічної практики, а також про місце і роль консультування в сучасній психологічній практиці; розглянути специфіку проблем, що трапляються у психологічному консультуванні; навчити студентів базовим технікам та стратегіям попередження можливого психологічного неблагополуччя та надання психологічної допомоги у кризових ситуаціях, ситуаціях життєвого вибору та ін.; показати відмінності психологічних запитів у відповідності до рівня розвитку суспільства; ознайомити здобувачів вищої освіти з особливостями роботи психолога-консультанта; розкрити специфіку процесу надання психологічної допомоги; показати психологічні аспекти налагодження ефективних стосунків з клієнтом; висвітлити основні наукові підходи до розв’язання проблеми надання психологічної допомоги; розглянути особливості проведення різних видів психологічного консультування; ознайомити студентів зі специфікою організації та проведення індивідуального і групового психологічного консультування, сімейного психологічного консультування, психологічного консультування в закладах освіти різного типу; сформувати уявлення про базові навички здійснення дистанційного психологічного консультування, кризової інтервенції, супервізії, а також формування вмінь і навичок проведення консультативної бесіди.

Формат курсу

Змішаний - курс, що передбачає проведення лекцій, практичних робіт, консультацій для кращого розуміння викладеного матеріалу і має супровід в електронному навчальному курсі в системі A-Tutor, має структуру, контент, завдання і систему оцінювання.

Компетентності ОП

ІНТ. Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, в т.ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
СК 13. Вміння застосовувати професійні знання в різних галузях психологічної практики, реалізуючи принцип професійної мобільності.
СК 14. Здатність здійснювати психологічний супровід професійної діяльності фахівців різного профілю.

Програмні результати
навчання з ОП

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.
ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.
ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.
ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.
ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання).
ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника в умовах міжособистісної взаємодії.
ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (в т.ч. у роботі з особами, що отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).
ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.
ПР14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.
ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.
ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.
ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

Обсяг курсу

Очна (денна) форма здобуття освіти:

Кількість кредитів ECTS — 5; лекції — 32 год.; практичні заняття — 32 год.; самостійна робота — 86 год.;

Заочна форма здобуття освіти:

	Кількість кредитів ECTS — 5; лекції — 10 год.; практичні заняття — 6 год.; самостійна робота — 134 год.;
Ознаки курсу	Рік навчання — 4; семестр — 7; Обов'язкова (для здобувачів інших ОП може бути вибірковою) дисципліна; кількість модулів — 2;
Форма контролю	Поточний контроль: Теоретичне опитування, тестові модулі Підсумковий контроль: екзамен
Компетентності та дисципліни, що є передумовою для вивчення	Загальна психологія, вікова психологія, психологія сім'ї, психодіагностика, соціальна психологія, психологічна корекція
Матеріально-технічне та/або інформаційне забезпечення	ноутбук, проектор

СТРУКТУРА КУРСУ

Лекційний курс	Годин	
	<u>ОФЗО</u>	<u>ЗФЗО</u>
Тема 1. Історія виникнення та специфіка психологічного консультування Становлення психоконсультування як виду психологічної допомоги. Виникнення реальної суспільної потреби у психологічній підтримці особистості. Вплив розвитку психології як науки на виникнення психоконсультування. Визначення психологічного консультування. Взаємодія психоконсультування з іншими видами психологічної допомоги. Види психологічного консультування. Основні орієнтації психологів стосовно структури консультативного процесу. Основні психотерапевтичні напрями консультативної взаємодії.	4	1
Тема 2. Формування ідеальної моделі психолога-консультанта Особистісно-професійні утворення психолога-консультанта. Теорія-необхідна опора ефективної практичної діяльності у сфері консультування. Практична готовність психолога-практика до консультативної взаємодії. Супервізія та котерапія як невід'ємні компоненти ефективної діяльності психолога-консультанта. Особистісно-акмеологічна модель готовності психолога-практика до консультативної взаємодії.	4	1
Тема 3. Процедури і техніки на різних етапах консультативної взаємодії Підготовчий етап консультативної взаємодії. Порівняльний аналіз сучасних структур психологічних консультативних процесів. Процедури і техніки консультативної взаємодії. Етап перший "початок роботи". Етап другий "збір інформації". Етап третій "стратегічний". Етап четвертий "завершальний". Етап п'ятий "реалізація плану клієнтом".	4	1
Тема 4. Особливості взаємодії "психолог-клієнт" Рівень спілкування та присутності учасників психоконсультативного процесу. Схема слухання, організації та розуміння вербальних повідомлень клієнта. Слухання та розуміння клієнта як такого. Розпізнавання упереджень та їх подолання. Типи клієнтів й особливості взаємостосунків "психолог-клієнт". Позиції психолога-консультанта у консультативному діалозі в залежності від типу клієнтів. Важкі клієнти та робота з ними. Робота психолога-консультанта з клієнтом, схильним до критики. Клієнти, які уникають психологічної допомоги чи чинять опір.	4	1
Тема 5. Психологічне консультування в сфері освіти Основні запити в сфері психолого-педагогічного консультування. Консультування батьків та педагогів щодо взаємодії з дітьми різного віку. Консультування з розвитку здібностей школярів. Консультування з	4	1

проблем шкільної адаптації та успішності. Консультування з проблем профілактики дитячої злочинності, наркоманії та алкоголізму.

Тема 6. Консультування у різних сферах професійної діяльності

Психоконсультування в соціальній сфері. Психологічне консультування в управлінні та менеджменті.

Психологічне консультування в політичній сфері. Консультативна діяльність в юридичній сфері.

Консультативна діяльність в бізнесі та підприємстві. Психологічне консультування у сфері реклами.

Консультативна робота психолога у вищих навчальних закладах.

4 1

Тема 7. Зміст і організація консультування з приводу подружніх проблем

Основні проблеми консультування подружніх пар. Особливості консультування при роботі з подружньою парою. Консультування подружньої пари. Використання домашніх завдань при роботі з подружжям.

Особливості роботи з проблемами розподілу сімейних ролей і обов'язків. Консультування подружжя з приводу сексуальних проблем. Індивідуальне психоконсультування подружжя. Переживання розлучення з партнером. Труднощі взаєморозуміння. Консультування при розлученні. Консультування батьків та корекція стосунків батьків і дитини.

4 2

Тема 8. Консультування особливих категорій клієнтів

Особливості роботи психолога з клієнтами з розладами поведінки. Особливості роботи психолога з клієнтами з алкогольною залежністю. Особливості роботи психолога з клієнтами із сексуальними проблемами. Особливості роботи психолога з клієнтами у кризових станах. Особливості роботи психолога з клієнтами із суїцидальними намірами. Особливості роботи психолога з клієнтами, які переживають втрату. Особливості роботи психолога з невиліковно хворими клієнтами. Особливості роботи психолога з «немотивованими» клієнтами. Особливості роботи психолога з клієнтами із завищеними вимогами. Особливості роботи психолога з клієнтами – жертвами зґвалтування. Психологічна допомога вимушеним переселенцям. Психологічна допомога учасникам бойових дій.

4 2

РАЗОМ: 32 10

Практичні заняття (теми)	Годин	
	ОФЗО	ЗФЗО
Історія виникнення та специфіка психологічного консультування	4	0,5
Формування ідеальної моделі психолога-консультанта	4	0,5
Процедури і техніки на різних етапах консультативної взаємодії	4	1

Особливості взаємодії “психолог-клієнт”	4	0,5
Психологічне консультування в сфері освіти	4	0,5
Консультування у різних сферах професійної діяльності	4	1
Зміст і організація консультування з приводу подружніх проблем	4	1
Консультування особливих категорій клієнтів	4	1
	РАЗОМ: 32	6

ІНШІ ВИДИ РОБІТ

Опрацювання окремих питань програми, які не виносяться на лекційні заняття:

1. Дайте визначення поняття «психологічна допомога».
2. Розкрийте зміст надання психологічної допомоги особистості.
3. Ознайомтесь з способами надання психологічної допомоги.
4. Підберіть приклади з повсякденної життєвої практики, які ілюструють основні способи надання психологічної допомоги.
5. Охарактеризуйте формальні та неформальні стосунки у процесі надання психологічної допомоги.
6. Проаналізуйте методологічні психотерапевтичні установки у наданні психологічної допомоги.
7. Зробіть порівняльний аналіз індивідуальної та групової форми надання психологічної допомоги.
8. Дайте визначення основним видам психологічної допомоги: психодіагностика, психокорекція, психологічне консультування та психотерапія.
9. Охарактеризуйте такий вид психологічної допомоги як самопомога.
10. Проаналізуйте непрофесійний, парапрофесійний і професійний рівні стосунків у процесі надання психологічної допомоги особистості.
11. Наведіть приклади таких рівнів стосунків при наданні психологічної допомоги як: непрофесійний; парапрофесійний; професійний.
12. Пофантазуйте на тему створення нової класифікації галузей надання психологічної допомоги. Яка класифікація вийшла у вас? Що ви взяли за основу?
13. Розкрийте значення праці К.Роджерса «Консультування і психотерапія» у становленні психологічного консультування як окремого виду надання психологічної допомоги особистості.
14. Дайте характеристику основним передумовам виникнення видів психологічної допомоги за О.Бондаренком.
15. Хто займався практикою консультування у стародавній Месопотамії та Персії, Греції та Римі?
16. Обґрунтуйте значення культурно-історичної практики консультування у становленні професійної практики психоконсультативної практики.
17. Охарактеризуйте основні духовно-пізнавальні принципи стародавніх філософських шкіл, які успадкувала сучасна психологічна практика консультування.
18. Дайте оцінку впливу культурно-історичного розвитку, визначених соціально-культурних змін у психологічній підтримці на виникнення реальної суспільної потреби у психологічній допомозі.
19. Обґрунтуйте значення впливу праці К.Бірса «Розум, який сам знайшов себе» на становлення психологічного консультування як виду психологічної допомоги.
20. Яка роль психодіагностики у консультативній взаємодії?
21. Дайте визначення таким поняттям як «психокорекція» та «психопрофілактика».
22. Зробіть порівняльний аналіз між такими видами надання психологічної допомоги як: психокорекція, психоконсультування та психотерапія.

23. Охарактеризуйте основні орієнтації психологів стосовно консультативного процесу.
24. Назвіть і проаналізуйте власні особистісні проблеми, які можуть заважати вам у вашій роботі в якості психолога, що здійснює психологічне консультування.
25. Якщо у Вас немає власного досвіду проведення психологічного консультування, то виконайте, будь-ласка, наступні завдання:
26. Визначте, яким із видів психологічного консультування Вам хотілося б займатися більше всього. Чим викликано таке Ваше бажання?;
27. На що необхідно звернути увагу для того, щоб ваше перше психологічне консультування було результативним?
28. Уявіть собі, що пройшло три роки, і у Вас ідеальна робота психоконсультанта. Опишіть, як проходить Ваш звичний робочий день. Розкажіть не тільки про те, що Ви робите, але й про те, як Ви це робите. Складіть план, щоб перетворити описану фантазію в реальність. Потім виберіть спеціалізацію чи місце роботи, яке Вам здається цікавим, але яке не є на даний момент частиною Ваших планів. Уявіть, що Ви вирішили вибрати саме цей шлях, а не описаний раніше.
29. Напишіть список сфер психоконсультування, де б Ви хотіли працювати.
30. Складіть план відвідування кожної із цих сфер. Не відступайте, якщо це завдання здасться Вам дуже важким. Спробуйте познайомитися із тими, хто там працює, щоб у Вас уже були знайомі, коли прийде час проходити практику та влаштуватися на роботу. Потім коротко опишіть, що нового Ви дізналися.
31. Охарактеризуйте завдання прогнозу успішності психолога-практика у трудовій діяльності.
32. Розкрийте основні змінні ефективного консультанта і консультування за С. Гледдінгом.
33. Дайте характеристику основним блокам вимог до психолога-практика за Н. Пророк.
34. Проаналізуйте п'ять рівнів розвитку внутрішньої аргументації консультанта під час розв'язку етичних проблем.
35. Охарактеризуйте вимоги до психотерапевтичного процесу та до самих психоконсультантів за М.Боуеном.
36. Які ви знаєте якості психолога-практика, що сприяють ефективній діяльності? Розкрийте їх.
37. Дайте характеристику функціям теорії, які допомагають психоконсультанту в професійній діяльності.
38. Дайте характеристику основним завданням психологічної практичної діяльності.
39. Дайте визначення супервізії як невід'ємному компоненту в професійній діяльності психологів-консультантів.
40. Розкрийте зміст основних завдань супервізії.
41. Охарактеризуйте значення котерапії у підготовці психологів-практиків.
42. Проаналізуйте компоненти концептуальної особистісно-акмеологічної готовності психологів-практиків до консультативної взаємодії.
43. Зробіть порівняльний аналіз особистісного, теоретичного й практичного компонентів готовності психолога-консультанта.
44. Охарактеризуйте акмеологічні інваріанти готовності психолога-практика до психотерапевтичних стосунків.
45. Проаналізуйте концептуальну модель психолога-практика до консультативної діяльності та подумайте, над якими особистісними утвореннями вам потрібно попрацювати.
46. Проаналізуйте підетапи підготовчого етапу.
47. Охарактеризуйте співставлення попереднього уявлення про клієнта та його проблему.

48. У чому полягає суть підбору психодіагностичних засобів, що можуть знадобитися у процес консультування?
49. Дайте характеристику розробці плану проведення консультування.
50. Етапи систематизації знань про проблему клієнта.
51. Роль укладання психологічного контракту в процесі консультативної взаємодії. 27

Інформаційні джерела для вивчення курсу

1. Близнюкова О.М., Мамчур І.В. Основи психологічного консультування: навч.-метод. посібник. Кропивницький. ФОП Піскова М.А., 2021. 50 с.
2. Васьківська С.В. П'ять вимірів психологічного консультування: Навч. посібник К. : Ніка-Центр, 2019. 170 с.
3. Консультування в системі психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій / авт. кол.; заг. Ред. В.Г. Панок, І.І. Ткачук. К. : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2019. 144 с.
4. Магдисюк Л.І., Мельник А.П. Психологія життєвих криз та кризове консультування: навч.-метод. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 100 с.
5. Магдисюк Л.І., Федоренко Р.П. Медико-психологічне консультування: навч.-метод. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2020. 332 с.
6. Магдисюк Л.І., Федоренко Р.П. Практикум психологічного консультування в юридичній сфері: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 320 с.
7. Магдисюк Л.І., Федоренко Р.П. Основи психологічного консультування: навч. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 360 с.
8. Мельничук О.Б. Основи психоконсультування та психокорекції. Київ: Вид-во Каравела. 2019. 390 с.
9. Опанасенко Л.А. Основи психологічного консультування: у схемах і таблицях Миколаїв : Іліон, 2019. 134 с.
10. Основи психоконсультування: навч. посіб. / упоряд. і ред. Т.Л. Надвигина. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 200 с.
11. Основи психологічної допомоги: теорія та практика психоконсультування: навч. посібник / В.Г. Панок, Я.В. Чаплак, Я.Ф. Андреева / за заг. ред. В.Г. Панка, І.М. Зварича. Чернівці: Чернівець. Нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. 384 с.
12. Цимбалюк І.М. Психологічне консультування та корекція. Навч. Посібн. Модульно рейтинговий курс. 3-тє вид. К.: Видавничий дім "Персонал", 2019. 544 с.

Політики курсу

Політика контролю	Використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування; тестування; виконання індивідуальних завдань та презентацій; оцінювання результатів виконаних самостійних робіт; бесіди та обговорення проблемних питань; дискусії; індивідуальні консультації; екзамен. Можливий ректорський контроль.
Політика щодо консультування	Консультації при вивченні дисципліни проводяться згідно затвердженого на кафедрі ПС. Консультування передбачено як очно ,так і з використанням ресурсів електронного навчального курсу у середовищі електронного навчання університету.
Політика щодо перескладання	Студент має право на повторне складання модульного контролю з метою підвищення рейтингу протягом тижня після складання модульного контролю за графіком. Перескладання екзамену відбувається в терміни, визначені графіком освітнього процесу. Здобувач ВО має право на зарахування результатів навчання здобутих у неформальній чи інформальній освіті.
Політика щодо академічної доброчесності	При складанні усіх видів контролю у середовищі електронного навчання завжди активується система розпізнавання особи, що складає контроль. Усі практичні роботи у ЕНК перевіряються вбудованою системою Антиплагіат. При складанні усіх форм контролю забороняється списування, у тому числі з використанням сучасних інформаційних технологій.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим компонентом освітнього процесу. За наявності поважних причин (наприклад, хвороба, особливі потреби, відрядження, сімейні обставини, участь у програмах академічної мобільності тощо) навчання може здійснюватися за індивідуальним графіком, погодженим з деканом факультету.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів, які отримують студенти за курс

Модуль 1			Модуль 2			Підсумковий контроль		Разом з дисципліни
Аудиторна та самостійна робота			Аудиторна та самостійна робота			Теоретичний курс	Практичне завдання	100
Теоретичний курс (тестування)	Практична робота		Теоретичний курс (тестування)	Практична робота				
20	17		20	17		15	10	
№ лекції	Види робіт	К-ть балів	№ лекції	Види робіт	К-ть балів			
Тема 1	Практичне заняття №1	2	Тема 9	Практичне заняття №9	2			
Тема 2	Практичне заняття №2	2	Тема 10	Практичне заняття №10	2			
Тема 3	Практичне заняття №3	2	Тема 11	Практичне заняття №11	2			
Тема 4	Практичне заняття №4	2	Тема 12	Практичне заняття №12	2			
Тема 5	Практичне заняття №5	2	Тема 13	Практичне заняття №13	2			
Тема 6	Практичне заняття №6	2	Тема 14	Практичне заняття №14	2			
Тема 7	Практичне заняття №7	2	Тема 15	Практичне заняття №15	3			
Тема 8	Практичне заняття №8	3	Тема 16	Практичне заняття №16	3			

Розподіл оцінок

Сума балів за навчальну діяльність	Шкала ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Добре
75-81	C	Добре
67-74	D	Задовільно
60-66	E	Задовільно
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Затверджено рішенням кафедри ПС, протокол №1 від «29» серпня 2024 року.

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми канд. психол. наук, доцент кафедри ПС

Ірина ПЕРІГ